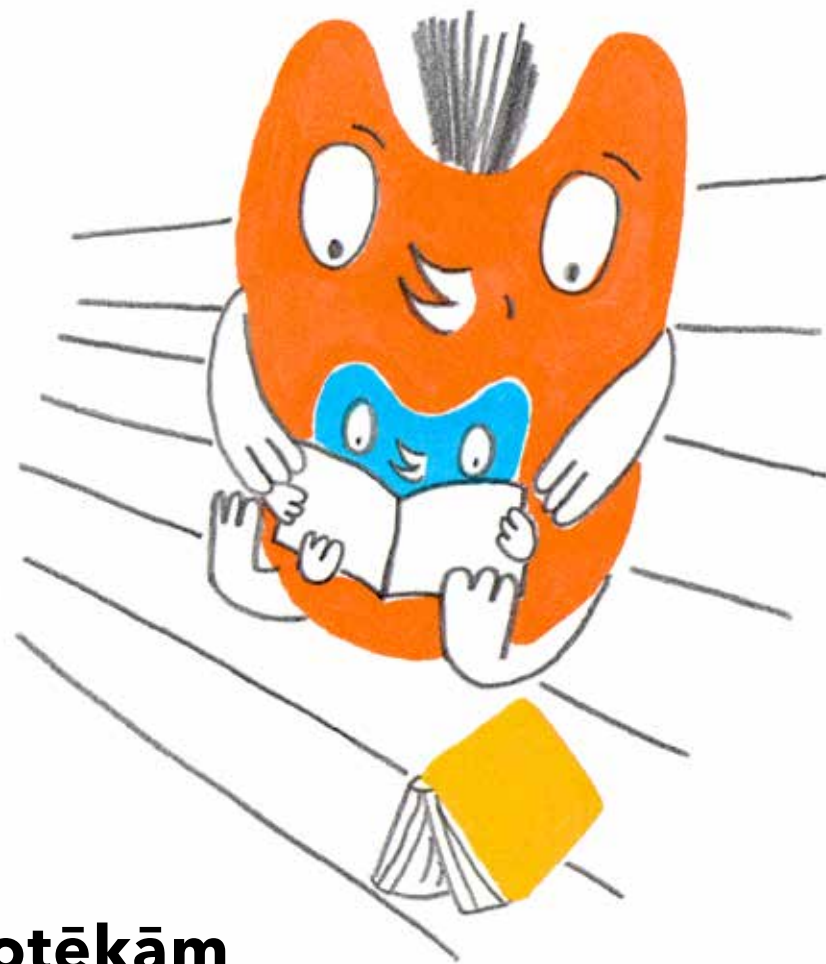
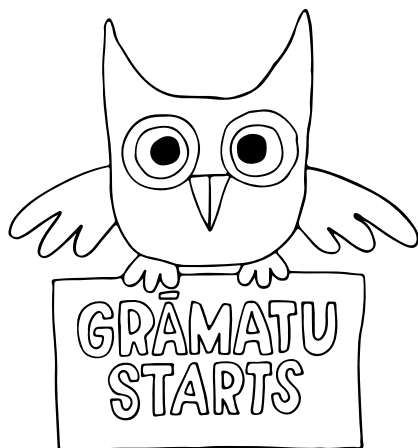

Lasīšanas veicināšanas programma „Grāmatu starts”

Lai bibliotēkās augtu gudri lasītāji!

**Programmas apraksts un palīgs bibliotēkām
“Grāmatu starta” īstenošanā**

Godātie bibliotekāri!

Paldies, ka esat izlēmuši pievienoties bērnu lasīšanas veicināšanas programmai **"Grāmatu starts"**! Šis materiāls būs Jūsu palīgs un "rokasgrāmata" tās uzsākšanā un īstenošanā.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bērnu literatūras centra radītais un LNB Atbalsta biedrības īstenotais **"Grāmatu starts"** ir pirmā tikšanās ar bibliotēku 3–4 gadus veciem bērniem un viņu ģimenēm. Tā ir iespēja šodien uzrunāt un ieinteresēt nākotnes bibliotēkas apmeklētājus un kopīgi veidot jauno lasītāju paaudzi – zinošu, ieinteresētu un gudru.

Veiksmīgu startu!

Par "Grāmatu startu" īsumā

Mērķis: uzrunāt un iesaistīt lasīšanā ģimenes, rūpēties par pirmsskolas vecuma bērnu lasītprieku un lasītprasmi, popularizēt bibliotēkas.

Autors: LNB Bērnu literatūras centrs.

Īstenotāji: LNB Atbalsta biedrība un Latvijas publiskās bibliotēkas.

Mērķauditorija: 3–4 gadus veci bērni un viņu ģimenes.

Finansējums: 50:50 jeb LNB Atbalsta biedrības ziedotāji un pašvaldību līdzfinansējums.

Grāmatu starta komplekts: mugursomiņa un mīļietīņa, ko radījusi māksliniece Indra Sproģe, bilžu lasāmgrāmatīņa, izdevums vecākiem ar praktiskiem padomiem lasīšanā kopā ar bērniem.

Pētījumi – IEA PIRLS, PISA, BIB Latvijas barometrs

1. Latvijas bērnu vidū lasīšana ir nepopulārs brīvā laika pavadīšanas veids, interese par lasīšanu samazinās, lasītprasme pasliktinās.

2. Latvijas skolēnu sasniegumi lasīšanā ir zemāki par pasaules attīstītāko valstu vidējo rezultātu. Apmēram 30–38% skolēnu 15 gadu vecumā ir nepietiekošas lasīšanas prasmes – ar grūtībām spēj izlasīt un izprast savam vecumam atbilstošu tekstu. Pētnieki un izglītības vadošie eksperti ir vienisprātis – lasītprasmes pamati jāieliek jau agrīnā bērnībā.

3. Vecākiem ir īpaša loma lasīšanas prasmes veidošanā – regulāri lasot priekšā pirmsskolas vecumā, bērns veiksmīgāk apgūst lasītprasmi un ir sekmīgāks mācībās.

4. Augsti sasniegumi lasītprasmē ir skolēniem, kuru lasīšanas aktivitātēs vecāki iesaistījušies no bērna 3 vai 4 gadu vecuma. Pētījumos vērojama tendence, ka lielākā ietekme uz skolēnu lasītprasmes sasniegumiem ir kopīgai grāmatu lasīšanai pirmsskolas vecumā, kas ir vistiešākā lasīšanu veicinošā aktivitāte.

5. Vērojama saistība – lasoša sabiedrība ir pārtikusī sabiedrība.

Situācija Latvijā un pasaulē

Latvija

Latvijā aug ap 44 000 bērnu vecumā no 3 līdz 4 gadiem. 3–4 gadus vecu bērnu lasīšanas aktivitātēs iesaistās 55% vecāku. Lai veicinātu lasīšanu, LNB Bērnu literatūras centrs 20 gadus bibliotēkās un skolās īsteno “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju” (sākotnēji – “Bērnu žūrija”, kas ar laiku piesaistīja jauniešu un pieaugušo auditoriju). 2014. gadā uzsākta lasīšanas veicināšanas programma **“Grāmatu starts”** 3–4 gadus veciem bērniem. Tā notiek, pateicoties LNB Atbalsta biedrības ziedotājiem, bibliotēku iniciatīvai un pašvaldību atbalstam. Latvijas grāmatizdevēji rūpējas par literāri un mākslinieciski kvalitatīvas pirmsskolas vecuma bērnu literatūras izdošanu. Taču ne visu ģimeņu finansiālā situācija ļauj regulāri iegādāties bērnu grāmatas. Tāpēc bibliotēkas ir īpaši nozīmīgas – tās ir vienīgās vietas, kur plašs bērnu literatūras klāsts – klasika, jaunākie izdevumi, oriģinālliteratūra un tulkojumi ikvienam pieejami bez maksas.

Citu valstu pieredze

Gandrīz katrā Eiropas valstī ir lasīšanas un ģimenes iesaistes programmas, kas tiek atbalstītas ar prognozējamu un pastāvīgi pieaugošu valsts finansējumu. Daudzās valstīs lasīšanas veicināšanas programmās tiek iesaistīti jau zīdaiņi, kas dāvanā no bibliotēkas saņem pirmās grāmatiņas. Ilgtermiņā no valsts atbalstītas šādas aktivitātes devušas labus rezultātus bērnu lasītprasmes uzlabošanā.

Kas ir "Grāmatu starts"?

- Valsts mēroga ilgtermiņa lasīšanas veicināšanas programma 3–4 gadus veciem bērniem un viņu ģimenēm;
- palīgs ģimenes iesaistīšanā lasīšanas uzsākšanai;
- skaļās lasīšanas, lasītprasmes un lasītprīeka veicināšana, lasīšana kā tradīcija ģimenē;
- pirmais vietējās bibliotēkas apmeklējums un tās iepazīšana;
- durvis uz grāmatu, fantāzijas un lasīšanas pasauli;
- radošas, izglītojošas, attīstošas aktivitātes bibliotēkā jeb "Pūčulēnu skola".

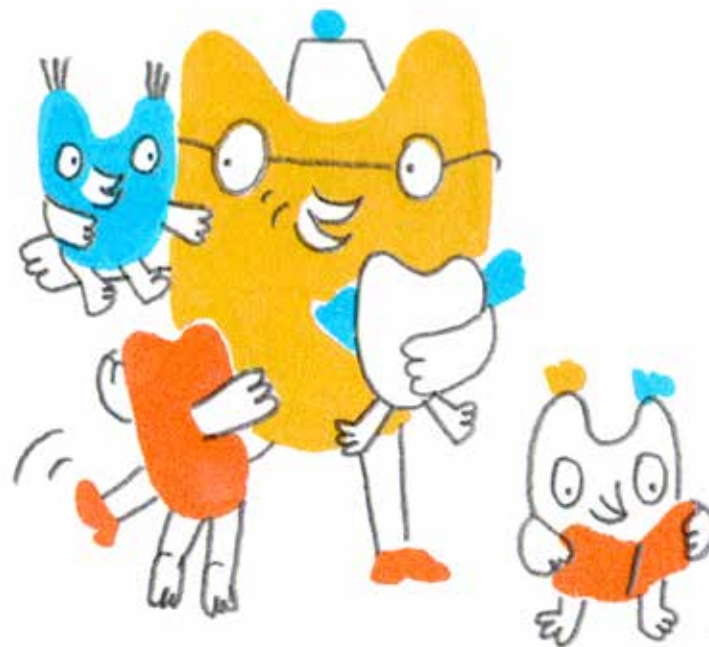
leguvumi bērniem un ģimenēm

- Programma rada bērnos interesi par grāmatām un lasīšanu, kas ieliek pamatus sekmīgai zināšanu apguvei skolā.
- Vecākiem — jaunas zināšanas par lasīšanas nozīmi, praktiski padomi un atbalsts kopīgā lasīšanā ģimenē.
- Piekļuve bibliotēkās visplašākajam kvalitatīvas un jaunākās bērnu literatūras klāstam bez maksas.
- Kopīga lasīšana tuvina vecākus un bērnus.
- Kvalitatīva un lietderīga ģimenes brīvā laika pavadīšana bibliotēkā, iespēja piedalīties izglītojošās, radošās, attīstošās nodarbībās.
- Lasošā jaunā paaudze nozīmē zinātkāru, inteligentu, izglītotu un konkurētspējīgu rītdienas Latvijas sabiedrību.

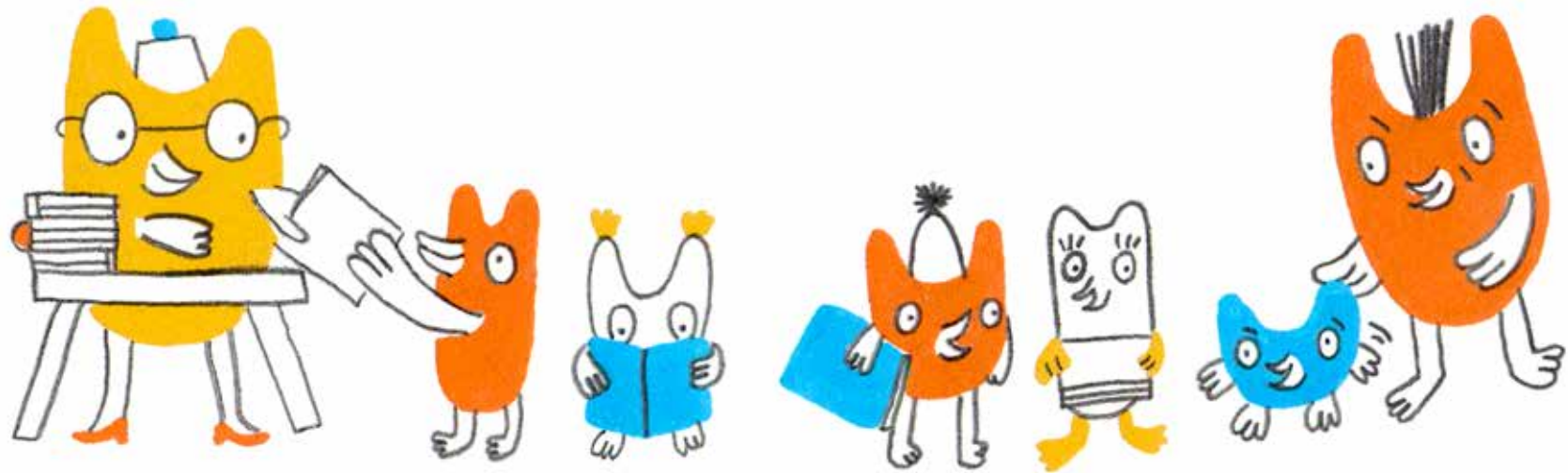

leguvumi bibliotēkām

- Iespēja uzrunāt un popularizēt bibliotēkas pakalpojumus vēl plašākai auditorijai — bērniem un ģimenēm;
- ieguldījums nākamās lasītāju paaudzes audzināšanā un bibliotēkas nākotnē;
- jauni lasītāji;
- paplašināts bibliotēkas piedāvājuma un aktivitāšu klāsts;
- daudzveidīga sadarbība ar pašvaldību;
- papildu publicitāte.

“Grāmatu starta” uzsākšana un īstenošana Vadlīnijas un praktisks palīgs bibliotēkām

Trīs soļu sagatavošanās

1. Saruna ar pašvaldību

Pašvaldības atbalsts un izpratne var jums palīdzēt šajā projektā — gan dalībnieku apzināšanā un sasniegšanā, gan līdzfinansēšanā, gan kopīgi lepojoties ar rezultātiem.

Kā pozitīvi argumenti sarunā ar pašvaldību var būt:

- līdzfinansējums un atbalsts, ko nodrošina LNB Atbalsta biedrība;
- citu bibliotēku pozitīvā pieredze;
- ieguvumi no projekta.

NB! Ja nepieciešams, LNB Atbalsta biedrība var sagatavot pašvaldībai vēstuli ar aicinājumu atbalstīt bibliotēkas dalību **“Grāmatu startā”**.

2. Mērķauditorijas apzināšana

Lai sagatavotos projektam, nepieciešams apzināt, cik 3–4 gadus veci bērni dzīvo jūsu pašvaldībā. Cik no tiem ir iespējams reāli sasniegt un iesaistīt programmā? Ievērojot datu aizsardzību, ar informāciju jums var palīdzēt pašvaldības Dzimtsarakstu nodaļa, pirmsskolas izglītības iestādes, Sociālais dienests.

3. Programmas sagatavošana

Apdomājiet **“Grāmatu starta”** formātu un norisi savā bibliotēkā: īstenosiet to kā vienreizēju pasākumu vai kā regulāras tikšanās — “Pūčulēnu skolu”? Kāds būs pirmās tikšanās scenārijs? Ja īstenosiet “Pūčulēnu skolu”, cik regulāras būs nodarbības un kāds būs to saturs, tēmas?

Ja rodas jautājumi, nepieciešams padoms vai atbalsts, sazinieties ar LNB Atbalsta biedrību: +371 67843767, gaisma@gaisma.lv

Pieteikšanās

“**Grāmatu startam**” var pieteikties ikviena bibliotēka. Pieteikšanās notiek visu gadu, projektu var uzsākt jebkurā laikā. Rakstiet brīvā formā uz LNB Atbalsta biedrības e-pastu **gaisma@gaisma.lv**, norādot bibliotēku, paredzamo “**Grāmatu starta**” dalībnieku skaitu un apliecinot pašvaldības gatavību līdzfinansēt projektu.

Apmēram šādi:

No: Brīnumzemes bibliotēkas (brinumzeme@biblioteka.lv)

Kam: LNB Atbalsta biedrībai (gaisma@gaisma.lv)

Kad: 2021. gada 1. janvārī, plkst. 12.00

Subject: Pieteikums “Grāmatu startam”

Labdien!

Brīnumzemes bibliotēka vēlas pieteikties lasīšanas veicināšanas projektam “Grāmatu starts”.

Mūsu Brīnumzemē ir 30 “mazie pūčulēni”, kurus aicināsim uz pirmo salidojumu 1. martā.

Esam iecerējuši tikties reizi mēnesī “Pūčulēnu skolā” — kopīgi lasīt, zīmēt, rotaļāties, dziedāt, mācīties un veidot.

“Pūčulēnu skolu” absolvēsīm decembrī, kad katrs dalībnieks saņems “Grāmatu starta” komplektu.

Mūsu bibliotēkai būs nepieciešami 30 “Grāmatu starta” komplekti, pašvaldība segs pusi no to izmaksām.

Sveicinot,

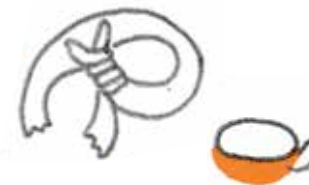
Brīnumzemes bibliotekāre, t. +371 12345678, epasts: brinumzeme@biblioteka.lv

“Grāmatu starta” uzsākšana

- Apmaksājiet rēķinu par pašvaldības līdzfinansējumu un saņemiet pieteiktos **“Grāmatu starta”** komplektus Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, iepriekš par laiku vienojoties ar LNB Atbalsta biedrību;
- kopā ar **“Grāmatu starta”** komplektiem vai elektroniskā veidā saņemsiet arī programmas vizuālos materiālus – plakātus, ielūgumus, diplomus;
- sagatavojiet un izvietojiet plakātus bibliotēkā u. c., apdomājiet un pasākumam izraugieties dienu un laiku, kas būtu vispiemērotākais ģimenēm ar bērniem;
- sagatavojiet un nosūtiet vai nododiet personīgi ielūgumus. Ja iespējams, apziniet ģimenes un apjautājieties par dalību;
- pirmā tikšanās ir tikai vienreiz, tāpēc kopā ar kolēģiem sagatavojieties pirmajam pasākumam – pārdomājiet scenāriju un bibliotēkas ekskursijas gaitu, sagatavojiet bibliotēkas telpas, grāmatas un uzskates materiālus.

Pirmā tikšanās "Grāmatu startā"

1. Sagaidīšana

Sagaidiet "**Grāmatu starta**" dalībniekus bibliotēkā – ļaujiet viņiem justies gaidītiem, ērti un mājīgi. Iepazīstieties – iepazīstiniet ar sevi un kolēģiem, vaicājiet, kā sauc mazuli un ar ko kopā viņš ir ieradies. Neaizmirstiet – jūsu galvenais viesis un klausītājs ir mazais lasītājs, piesaistiet viņa uzmanību, piemērojieties viņa uztverei, izvēlieties atbilstošu saziņu un pielāgojiet savu stāstījumu. LNB Atbalsta biedrība piedāvā pasākumiem aizdot Lielās Pūces tērpu.

2. Ekskursija

Dodieties ekskursijā pa bibliotēku, vediet līdz "pūčulēnus" un iedomājieties, ka tā ir dārgumu krātuve, ko kopīgi atklājat un izpētāt. Jau iepriekš sagatavojiet "pieturvietas" un pārsteiguma momentus – ļaujiet par bibliotēku uzzināt ko negaidītu, laužiet stereotipus. Veidojiet ekskursiju rotaļas veidā, iedvesmojieties no orientēšanās, izlaušanās un uzdevumu spēlēm. Veltiet uzmanību ne tikai grāmatām, bet bibliotēkas telpām, bērnu lasītavai vai stūrītim, spēlēm, animācijas filmu kolekcijai utt. Bet atcerieties, ka 3-4 gadnieks uzmanību nespēj noturēt ilgi. Neaizmirstiet arī par vecākiem, Jums jāspēj iekārdināt arī mamma un tētis. Tieši viņi būs tie, kas lasīs mazulim priekšā un vedīs uz bibliotēku turpmāk.

3. Kopīga aktivitāte

Pēc ekskursijas piedāvāriet kopīgu aktivitāti, piemēram, spēli, rotaļu vai radošo darbnīcu.

4. Brīvais laiks

Dodiet ģimenei brīvo laiku – pēc bibliotēkas iepazīšanas pasākuma ļaujiet mazulim un vecākiem vēl pakavēties bibliotēkā – bez steigas pašķirstīt grāmatas, skaļi palasīt priekšā, paklejojot starp grāmatu pilnajiem plauktiem, izpētīt spēles un bērniem atvēlēto vietu bibliotēkā.

5. Atgriešanās bibliotēkā

Lai ģimenei pirmais bibliotēkas apmeklējums nebūtu pēdējais:

- piedāvāriet mazuli reģistrēt par bibliotēkas lasītāju;
- ierosiniet kopīgi ar mazuli izvēlēties grāmatas līdzņemšanai un lasīšanai mājās;
- pastāstiet par nākamajiem pasākumiem bibliotēkā;
- uzdāviniet **“Grāmatu starta”** komplektu kā pastāvīgu atgādinājumu par viesošanos bibliotēkā un grāmatu lasīšanu;
- organizēriet “Pūčulēnu skolu” – regulāras radošas un lasīšanu veicinošas nodarbības bibliotēkā reizi mēnesī.

“Pūčulēnu skola”

Bibliotēkām, kuras piedalās **“Grāmatu startā”**, iesakām organizēt “Pūčulēnu skolu”, tādējādi šī programma kļūst nevis par vienreizēju pasākumu, bet nodarbību sēriju.

Tas bērniem un ģimenēm palīdz labāk iepazīt bibliotēku, mudina tajā regulāri atgriezties un veido paradumu šeit pavadīt brīvo laiku. Bibliotēkas apmeklējums kļūst par dzīvesstila sastāvdaļu visai ģimenei.

Rīkojot “Pūčulēnu skolu”, **“Grāmatu starta”** komplektus var pasniegt nevis satikšanās reizē, bet pēdējā nodarbībā. Piemēram, organizējot improvizētu “Pūčulēnu skoliņas” izlaidumu. Tas palīdzēs noturēt interesi un motivāciju.

Ventspils Bērnu bibliotēka

Gulbenes bibliotēka

Kā organizēt “Pūčulēnu skolu”?

Vieta: bibliotēka. Tā, lai uzturēšanās bibliotēkā bērniem kļūtu par ieradumu un bibliotēka – par drošu, mājīgu, interesantu un piedzīvojumiem bagātu vidi.

Biežums: optimāls nodarbību skaits būtu vienu reizi mēnesī, 5–10 mēnešus gadā.

Nodarbību saturs: daudzveidīgs, izglītojošs, attīstošs, radošs, “**Grāmatu starta**” būtībai un mērķiem atbilstošs – lasīšanu un interesi par grāmatām veicinošs. Nodarbībās iesaistiet gan bērnus, gan vecākus, vecvecākus, māšas un brāļus. Pēc nodarbībām aiciniet ģimenes palikt un pavadīt brīvo laiku bibliotēkā.

Idejas nodarbībām: radošās darbnīcas (piemēram: zīmēt plakātus, veidot grāmatas, līmēt, griezt, locīt, adīt, šūt u. c.), skaļā lasīšana, leļļu teātris, spēles un rotaļas. Ja ir iespēja, nodarbības var vadīt īpaši viesi – mūziķi, dzejnieki, mākslinieki, aktieri, dažādi grāmatu varoņi. Noslēguma tikšanās reizē – saviesīgs pasākums, improvizēts izlaidums, diplomu un “**Grāmatu starta**” komplektu pasniegšana. LNB Atbalsta biedrība piedāvā aizņemties pasākumiem “Lielās Pūces” tērpu.

Saulkrastu novada bibliotēka

Babītes novada pašvaldības bibliotēka Piņķos

“Grāmatu starta” izlaidums Cīravas pagasta bibliotēkā

Publicitāte

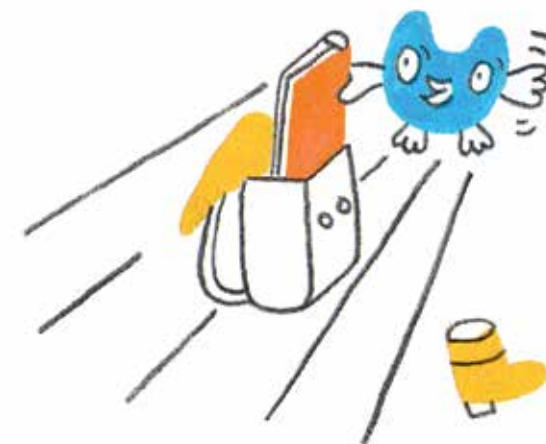

- Iemūžiniet "**Grāmatu starta**" aktivitātes savā bibliotēkā foto un video.
- Sagatavojiet informāciju par "**Grāmatu starta**" norisēm bibliotēkas un pašvaldības mājas lapai, pašvaldības informatīvajam izdevumam, reģionālajiem laikrakstiem un televīzijām. Reģionālo mediju pārstāvjus varat aicināt paviesoties kādā no pasākumiem.
- Publicējiet atskatus uz pasākumiem sociālajos tīklos — pievienojiet kvalitatīvas, pievilcīgas fotogrāfijas un īsus, uzrunājošus ierakstus. Neaizmirstiet atzīmēt arī LNB Atbalsta biedrību (portālā *Facebook* **@LNBAAtbalstaBiedriba**), tā jūsu aktivitātes pamanīs arī mēs. Izmantojiet sociālos tīklus, lai reklamētu savu bibliotēku un tās pasākumus, tajā skaitā — arī "**Grāmatu startu**".

Rezultāti

Pēc **"Grāmatu starta"** noslēguma apkopojiet rezultātus, iepazīstiniet ar tiem pašvaldību un mūs — LNB Atbalsta biedrību:

- Cik bērnu iesaistījušies **"Grāmatu startā"**? Cik dalībnieku kopā, ieskaitot ģimenes locekļus?
- Cik pasākumi notikuši?
- Kā mainījies bibliotēkas lasītāju, apmeklētāju un izsniegumu skaits?
- Vaicājiem mazuliem un vecākiem, kādas ir viņu atsauksmes par **"Grāmatu startu"**. Neaizmirstiet aptaujāt arī savus kolēģus.
- Kur un kādas publikācijas bijušas par **"Grāmatu startu"** jūsu bibliotēkā?

Ieteikumi pasākumiem pēc “Grāmatu starta”

Lai pirmais apmeklējums nav pēdējais jeb kā uzturēt mazuļa un ģimenes turpmāku iesaisti un interesi par bibliotēku:

- Turpiniet saziņu ar “**Grāmatu starta**” ģimenēm — palūdziet tālruņa numurus, e-pasta adreses, aiciniet sekot līdzī bibliotēkas aktivitātēm sociālajos tīklos.
- Regulāri atgādiniet par sevi — aiciniet uz bibliotēkas pasākumiem, informējiet par jaunāko bibliotēkā pieejamo literatūru bērniem un pieaugušajiem.
- Arī pēc “**Grāmatu starta**” beigām varat turpināt bibliotēkā organizēt “Pūčulēnu skolu”.
- Bibliotēkas piedāvājuma attīstīšana — iespējams, spēļu bibliotēkas vai videotēkas izveidošana, jauno tehnoloģiju ieviešana bibliotēkas piedāvājumā.
- Pēc “**Grāmatu starta**” programmas “absolvēšanas” iesaistiet visu ģimeni “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā”.
- Bibliotēkas vides pilnveidošana — bērnu stūrīša attīstīšana vai pat atsevišķas telpas bērniem, ģimenēm izveidošana. LNB Atbalsta biedrība piedāvā piedalīties jaunā projektā — “Tedvesmas bibliotēka”. Vairāk meklējiet portālā **www.gaisma.lv!**

Lai Jums veiksmīgs "Grāmatu starts"!

Lūdzu, sazinieties, rakstiet un jautājiet, ja varam Jūsu bibliotēkai palīdzēt sagatavoties "**Grāmatu startam**", atrast atbildes uz neskaidriem jautājumiem, sagādāt "**Grāmatu starta**" komplektus, sniegt padomu vai atbalstīt Jūs citā veidā!

LNB Atbalsta biedrība

Mūkusalas iela 3, M47. telpa, Rīga, LV-1048
+371 67843767, gaisma@gaisma.lv

www.gaisma.lv

"Grāmatu startu" īsteno

Paldies atbalstītājiem!

